IX kadencja

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Spraw Zagranicznych (nr 114)**
z dnia 5 października 2022 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Spraw Zagranicznych (nr 114)

5 października 2022 r.

Komisja Spraw Zagranicznych, obradująca pod przewodnictwem posła **Arkadiusza Mularczyka (PiS)**, zastępcy przewodniczącego Komisji, rozpatrzyła:

– zawiadomienie prezesa Rady Ministrów o zamiarze przedłożenia prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej do ratyfikacji, bez zgody wyrażonej w ustawie, Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Islamskiej Republiki Iranu o współpracy w dziedzinie kultury, edukacji, nauki, sportu, młodzieży i środków masowego przekazu, podpisanej w Teheranie dnia 8 maja 2022 r. (druk nr 2572);

– zawiadomienie prezesa Rady Ministrów o zamiarze przedłożenia prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej do ratyfikacji, bez zgody wyrażonej w ustawie, Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Królestwa Danii o wzajemnej ochronie informacji niejawnych w dziedzinie obronności, podpisanej w Warszawie dnia 8 czerwca 2022 r. (druk nr 2573).

W posiedzeniu wzięli udział: **Piotr Wawrzyk** sekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych wraz ze współpracownikami.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Marta Artymińska**, **Marcin Chorzewski**, **Artur Kucharski** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Otwieram posiedzenie Komisji Spraw Zagranicznych.

Witam panie posłanki i panów posłów. Witam pana ministra Piotra Wawrzyka, sekretarza stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Witam pozostałych gości uczestniczących w dzisiejszym posiedzeniu Komisji. Na podstawie listy obecności stwierdzam kworum.

Otrzymali państwo porządek dzienny posiedzenia. W pkt 1 mamy rozpatrzenie zawiadomienia prezesa Rady Ministrów o zamiarze przedłożenia prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej do ratyfikacji, bez zgody wyrażonej w ustawie, Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Islamskiej Republiki Iranu o współpracy w dziedzinie kultury, edukacji, nauki, sportu, młodzieży i środków masowego przekazu, podpisanej w Teheranie dnia 8 maja 2022 r. (druk nr 2572). W punkcie drugim mamy rozpatrzenie zawiadomienia prezesa Rady Ministrów o zamiarze przedłożenia prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej do ratyfikacji, bez zgody wyrażonej w ustawie, Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Królestwa Danii o wzajemnej ochronie informacji niejawnych w dziedzinie obronności, podpisanej w Warszawie dnia 8 czerwca 2022 r. (druk nr 2573). Jeśli nie usłyszę sprzeciwu, uznam porządek dzienny za przyjęty. Sprzeciwu nie słyszę.

Zatem przystępujemy do rozpatrzenia punktu pierwszego porządku dziennego. Marszałek Sejmu na podstawie art. 118 ust. 2 regulaminu Sejmu skierowała 13 września zawiadomienie z druku nr 2572 do Komisji Spraw Zagranicznych w celu zajęcia stanowiska co do wybranego przez Radę Ministrów trybu ratyfikacji. Czy pan minister Piotr Wawrzyk chciałby zabrać głos? Bardzo proszę.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Piotr Wawrzyk:

Dziękuję bardzo.

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, umowa między rządem Rzeczypospolitej Polskiej a rządem Islamskiej Republiki Iranu o współpracy w dziedzinie kultury, edukacji, nauki, sportu, młodzieży i środków przekazu zastąpi obowiązującą obecnie umowę między rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Cesarskim Rządem Iranu podpisaną w Teheranie 13 maja 1968 r. Nowa umowa ma znacznie szerszy zakres niż umowa zmieniana. Potrzeba ustanowienia współpracy na nowych zasadach jest pochodną zmian, które nastąpiły w dziedzinie politycznej, społecznej i gospodarczej obu państw. W Rzeczypospolitej Polskiej jest ogromne zainteresowanie środowiska akademickiego rozwijaniem współpracy z Iranem, w tym doskonaleniem języka i kultury perskiej przez studentów iranistyki.

W ostatnich latach Islamska Republika Iranu również podejmuje działania na rzecz poszerzenia kontaktów kulturalnych i naukowych z Polską. Umowa przyczyni się do dalszego rozwoju na nowych zasadach bliskiej, bezpośredniej współpracy polsko-irańskiej, jak również ożywi kontakty konkretnych środowisk, zwłaszcza kulturalnych i naukowych. Może także wzbogacić wzajemne współdziałanie o nowe obszary, na przykład o współpracę organizacji pozarządowych. Projekt nowej umowy opracowała strona polska. Nowymi elementami w stosunku do obowiązującej umowy jest m.in. bardziej precyzyjne określenie współpracy w zakresie sztuki ludowej, muzeów, bibliotek, archiwistyki, szkolnictwa wyższego czy zamieszczenie postanowienia dotyczącego współpracy w dziedzinie ochrony dziedzictwa kulturowego i współdziałania na rzecz ochrony zabytków stanowiących część światowego dziedzictwa kulturowego znajdujących się na terenie obu państw. Nowe są też szczegółowe postanowienia o współpracy w dziedzinie kinematografii oraz dotyczące godnego upamiętnienia miejsc spoczynku żołnierzy polskiej armii na wschodzie oraz osób cywilnych zmarłych na skutek wojny odbywającej się na terytorium Islamskiej Republiki Iranu.

Umowa jest zgodna z wewnętrznym prawem Rzeczypospolitej, a dla jej wykonania nie jest konieczne przyjęcie jakichkolwiek środków prawnych w prawie krajowym. Umowa nie wywołuje skutków bezpośrednich i nie tworzy powszechnych praw i obowiązków dla obywateli egzekwowanych w prawie krajowym. Postanowienia umowy dotyczą ściśle określonego kręgu osób prawnych. Mają zastosowanie do konkretnych instytucji zajmujących się kulturą, edukacją, nauką, sportem, problematyką młodzieży i środków masowego przekazu. Natomiast osób fizycznych dotyczą jedynie pośrednio. Obecnie obowiązująca umowa kulturalna z 1968 r., która z dniem wejścia w życie projektowanej umowy utraci moc prawną, była ratyfikowana przez Radę Państwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej zgodnie z art. 25 ust. 1 pkt 7 Konstytucji PRL.

Natomiast zgodnie z art. 87 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r. dotychczasowa umowa ma w polskim porządku prawnym rangę źródła prawa powszechnie obowiązującego, w związku z czym obecna umowa powinna być uchylona w takim samym trybie, w jakim nastąpiło związanie nią, tj. w drodze ratyfikacji bez uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie. W Rzeczypospolitej Polskiej związanie przedmiotową umową nastąpi przez jej ratyfikację w trybie art. 89 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z postanowieniami art. 12 ust. 2 ustawy z 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych, tj. w drodze ratyfikacji bez uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie, ponieważ nie wystąpiły przesłanki ratyfikacji ustawy za zgodą uprzednio wyrażoną w ustawie zgodnie z art. 89 ust. 1. Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, wnoszę o przyjęcie tej umowy.

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Bardzo dziękuję.

Pan poseł Gdula. Bardzo proszę.

Poseł Maciej Gdula (Lewica):

Dziękuję bardzo, panie przewodniczący.

Chciałbym zwrócić się do pana ministra o wycofanie dzisiaj tego dokumentu. Nie możemy pomijać bieżącej sytuacji w Iranie. W Iranie odbywają się protesty. Do tej pory z rąk sił bezpieczeństwa państwa zginęło prawdopodobnie ok. 100 osób. Tego państwa, z którym mamy podpisać umowę o współpracy kulturalnej. W każdym innym momencie to nie byłaby polityczna deklaracja poparcia władz, które mordują swoich obywateli. Dzisiaj – niestety – przyjęcie tego dokumentu czy poparcie go będzie miało charakter takiej deklaracji. Nasi sojusznicy rozważają nałożenie na Iran dodatkowych sankcji. Amerykanie mówią o tym, że będą dodatkowe sankcje. Będzie pomoc dla obywateli Iranu w korzystaniu z niezależnego internetu, żeby mogli kontynuować protesty i informować się o nich. Myślę, że to naprawdę nie jest dobry moment, żebyśmy rozpatrywali ten dokument. Myślę, że jesteśmy to dłużni tym, którzy giną w Iranie. Tym, którzy protestują. To byłoby po prostu etycznie bardzo wątpliwe, jak również nierozważne dyplomatycznie.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Dziękuję bardzo.

Pan poseł Kamiński. Bardzo proszę.

Poseł Krystian Kamiński (Konfederacja):

Wysoka Komisjo, chciałbym raczej wygłosić głos przeciwny. To, że Amerykanie na kogoś nakładają sankcje, nie powinno być naszym zmartwieniem. Tym bardziej że te sankcje są od wielu dekad, a kolejne sankcje niewiele wnoszą. Poprzednia umowa była przestarzała. Nie wiem, czy pan poseł doczytał, czego dotyczy ta umowa. Artykuł 12 mówi o tym, że strony potwierdzają, że cmentarze wojenne i groby żołnierzy Armii Polskiej na Wschodzie oraz osób cywilnych zmarłych wskutek wojny, a także poświęcone im miejsca pamięci znajdujące się na terytorium Islamskiej Republiki Iranu są objęte ochroną prawną. Chciałbym, żeby to jednak nastąpiło. Żeby nie było żadnego wyjątku i żadnych wątpliwości co do tego, bo o tych ludziach, którzy tam zginęli, też powinniśmy pamiętać.

To, że doszło do tych scen, do tych zabójstw, które wszyscy potępiamy, jest oczywiste. Tylko że w Iranie, gdyby pan prześledził historię ostatnich lat, wiele takich rzeczy się wydarzyło, które były wątpliwe. Już nigdy nie będzie dobrego momentu na to, żeby coś z nimi podpisać. W związku z tym nie uważam, że akurat ten moment jest gorszy od jakiegokolwiek innego. Nie uważam, że zostanie to źle odebrane. Zresztą umowa została wcześniej przygotowana przez stronę polską, więc to nie będzie miało żadnego wydźwięku poparcia dla obecnych działań.

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Dziękuję bardzo.

Pan poseł Bartoszewski. Bardzo proszę.

Poseł Władysław Teofil Bartoszewski (KP):

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, panie ministrze, nie mam wielkiej sympatii dla Islamskiej Republiki Iranu i nigdy nie miałem. Osobiście bardziej wolałem Iran zarządzany przez cesarza, ale rzeczywistość jest taka, jaka jest. Tego nie zmienimy. Pan poseł ma akurat rację, że prawdopodobnie sytuacja w Iranie nie zmieni się na lepsze przez dłuższy czas. Mamy bardzo specyficzne powiązania z Iranem, które sięgają czasu II wojny światowej. W Iranie są nie tylko wymienione w art. 12 umowy groby ludzi z szeroko pojętej armii Andersa, którzy zostali tam pochowali. W Iranie istnieje znacząca grupa Polaków czy ludzi pochodzenia polskiego, którzy należą ogólnie rzecz biorąc do wyższej klasy średniej i odgrywają tam bardzo poważną rolę. To są nasi rodacy, nawet jeśli nie mają polskich paszportów. Prawdopodobnie tak jest w większości przypadków. Tam jest bardzo specyficzna sytuacja. Polska musi się angażować w kontakty z Islamską Republiką Iranu. Nie może sobie pozwolić na tego typu gesty.

Przy czym absolutnie nie popieram tego, co się w tej chwili dzieje. Te protesty są może w stanie zmienić charakter Islamskiej Republiki Iranu. Absolutnie nie popieram tego, co się dzieje z młodymi ludźmi, których zabijają na ulicach. Szczerze mówiąc, robili to poprzednio. Policja obyczajowa oraz policja bezpieczeństwa od kilkudziesięciu lat

robią tam straszne rzeczy. Jednak tutaj trzeba rozważyć inne interesy, długofalowe. Nie będę w to wchodził na otwartym posiedzeniu Komisji, ale to są rzeczy… Dlatego uważam, że to należy ratyfikować. To znaczy należy poprzeć ten tryb procedury ratyfikacji przyjęty przez prezesa Rady Ministrów. Nie wchodzę w meritum tego, jak to powinno być zrobione, bo nie jestem prawnikiem. Nie będę korygował Biura Analiz Sejmowych i ministerstwa co do procedury. Jak mówię, nie oznacza to poparcia zachowań obecnego reżimu.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Bardzo dziękuję, panie pośle.

Jeszcze raz pan poseł Kamiński. Bardzo proszę.

Poseł Krystian Kamiński (Konfederacja):

Chcę też przypomnieć, że rok temu akurat Lewica popierała podpisanie umowy społecznej z Białorusią. Rok temu. Wtedy jako jedyni byliśmy temu przeciwni. Tak że stosują państwo podwójne standardy.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Proszę, ale już krótko, dobrze?

Poseł Maciej Gdula (Lewica):

Tak. Te argumenty, które padły, raczej mnie przekonują do tego, że nie powinniśmy głosować nad tym projektem, że powinien zostać wycofany. To, że od lat reżim zabija, to, że ludzi giną, to, że umowa była przygotowana wcześniej, naprawdę niewiele zmienia. Kiedy tak naprawdę domagamy się od innych krajów etycznego zaangażowania na rzecz Ukrainy, sami dzisiaj… Jestem zaskoczony, że padają tu głosy mówiące, że musimy patrzeć na interesy, a nie na etykę. Jest to zadziwiające.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Dobrze. Dziękuję.

Zamykam tę dyskusję.

Panie ministrze, bardzo proszę o zajęcie stanowiska.

Sekretarz stanu w MSZ Piotr Wawrzyk:

Powiem tak. Szczerze mówiąc nie wiem, co odpowiedzieć posłowi wnioskodawcy. Dlatego że z tego co pan poseł mówił, wynika, że chyba nie do końca pan poseł zrozumiał, o czym mówimy. Przepraszam za to określenie, ale takie mam wrażenie. Ta umowa została podpisana, jak zresztą wskazano w druku, który państwo dostali, w maju tego roku – 8 maja. Została podpisana i jest wiążąca. Jesteśmy nią – oczywiście w cudzysłowie – związani od maja, kiedy jeszcze nie było tych protestów, panie pośle. Nie rozpatrujemy teraz ustawy ratyfikacyjnej. Państwo nie debatują o tym, czy umowę ratyfikować, czy nie, tylko o tym, czy tryb ratyfikacji bez zgody wyrażonej w ustawie jest prawidłowy, czy to ma być ustawa. Tylko o tym obraduje Komisja. Albo, albo. Albo w formie ustawy, albo w formie bezustawowej. Tylko o tym Komisja debatuje. Nie wyraża zgody czy opinii co do samego meritum umowy. Nie wyraża opinii o tym, czy tę umowę podpisać, czy nie, bo to już się stało.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Bardzo dziękuję.

Zamykam dyskusję.

Stwierdzam, że w terminie wyznaczonym przez panią marszałek Sejmu, tj. do 4 października, nikt z posłów nie zgłosił zastrzeżeń w trybie art. 119 ust. 1 regulaminu Sejmu co do trybu ratyfikacji umowy z druku nr 2572. Otrzymali państwo opinię Biura Analiz Sejmowych przygotowaną przez panią Dorotę Olejniczak. Czy Biuro Legislacyjne ma w tej sprawie uwagi? Nie widzę. Nikt nie ma uwag.

Proponuję, żeby Komisja przyjęła w sprawozdaniu stanowisko o niezgłaszaniu zastrzeżeń do druku nr 2572. Jeśli nie usłyszę sprzeciwu, uznam, że Komisja przyjęła w sprawozdaniu stanowisko o niezgłaszaniu zastrzeżeń. Dziękuję.

Zatem zakończyliśmy rozpatrywanie projektu z druku nr 2572.

Przystępujemy do rozpatrzenia punktu drugiego porządku obrad. Marszałek Sejmu na podstawie art. 118 ust. 2 regulaminu Sejmu skierowała 16 września zawiadomienie z druku nr 2573 do Komisji Spraw Zagranicznych w celu zajęcia stanowiska co do zasadności wybranego przez Radę Ministrów trybu ratyfikacji. Czy pan minister Piotr Wawrzyk chciałby zabrać głos? Bardzo proszę.

Sekretarz stanu w MSZ Piotr Wawrzyk:

Dziękuję bardzo.

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, umowa między rządem Rzeczypospolitej Polskiej a rządem królestwa Danii o wzajemnej ochronie informacji niejawnych w dziedzinie obronności będzie pierwszą umową tego rodzaju zawartą z tym partnerem zagranicznym. Ratyfikacja i wejście w życie umowy przyczyni się do stworzenia sprzyjających warunków rozwoju współpracy gospodarczej w sferze obronnej między obu państwami, a także do otwarcia perspektyw dla polskich i duńskich przedsiębiorców. Umowa reguluje prawne aspekty współpracy polskich i duńskich podmiotów upoważnionych do przetwarzania informacji niejawnych zgodnie ze swoim prawem krajowym. Będzie miała zastosowanie do działań lub kontraktów dotyczących informacji niejawnych w dziedzinie obronności zawieranych między stronami – osobami fizycznymi, prawnymi lub innymi jednostkami organizacyjnymi – pozostającymi pod ich jurysdykcją.

W umowie określono definicję zasady ograniczonego dostępu. Zestawiono odpowiadające sobie klauzule tajności w celu usystematyzowania ich nazewnictwa oraz uszczegółowiono obowiązek klasyfikowania informacji niejawnych zgodnie z prawem krajowym stron. Określono również zasady ochrony informacji niejawnych. Wskazano właściwe organy odpowiedzialne za realizację postanowień umowy. Określono zasadę wzajemnego uznawania przez strony poświadczeń bezpieczeństwa oraz świadectw bezpieczeństwa przemysłowego. Umowa reguluje także możliwość zawierania kontraktów niejawnych, których realizacja wiąże się z dostępem do informacji niejawnych bądź z wytworzeniem takich informacji, a także kwestie przekazywania, powielania, tłumaczenia oraz niszczenia informacji niejawnych. Umowa wyłącza stosowanie jej postanowień na Wyspach Owczych oraz w Grenlandii.

Z dniem wejścia w życie umowy straci moc obowiązujące porozumienie między Ministerstwem Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej, a Ministerstwem Obrony Królestwa Danii w sprawie środków bezpieczeństwa dla ochrony wojskowych informacji niejawnych podpisane 2 maja 1998 r., co pozwoli na zachowanie spójności systemu prawnego. W Rzeczypospolitej związanie przedmiotową umową nastąpi przez jej ratyfikację w podobnym trybie jak w poprzednim punkcie porządku obrad, na podstawie art. 89 ust. 2 konstytucji. Zgodnie z postanowieniami art. 12 ust. 2 ustawy z 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych jest podstawa do ratyfikacji bez uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie, ponieważ nie zaistniały przesłanki do ratyfikacji ustawy za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie przewidziane w art. 89 ust .1 konstytucji.

Wybór trybu tzw. małej ratyfikacji jest poparty potrzebą uznania umowy za źródło prawa powszechnie obowiązującego w Rzeczypospolitej, ponieważ postanowienia umowy będą miały zastosowanie dla szerokiego kręgu podmiotów – organów administracji rządowej i przedsiębiorców. Wykonywanie umowy wiąże się z udostępnianiem za granicę danych osobowych. Zatem istnieje potrzeba zagwarantowania odpowiedniej ochrony przekazywanych danych osobowych zgodnie z przepisami ustawy z 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych oraz określoną w art. 47 konstytucji zasadą ochrony prawa do prywatności. Z uwagi na powyższe zaproponowany tryb związania spełnia w najwyższym stopniu funkcję gwarancyjną zapewnienia należytej ochrony przekazywanych danych osobowych.

Wejście w życie umowy nie będzie się wiązało z koniecznością wprowadzenia zmian w polskim prawie, ponieważ jej postanowienia nie odbiegają od obowiązującego w Rzeczypospolitej porządku prawnego, a w szczególności rozwiązań przyjętych w ustawie z 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych. W imieniu Rady Ministrów wnoszę o wyrażenie pozytywnej opinii na temat wybranego trybu ratyfikacji.

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Bardzo dziękuję, panie ministrze.

Czy są pytania ze strony państwa posłów? Nie widzę. Dziękuję. Zatem zamykam dyskusję.

Stwierdzam, że w terminie wyznaczonym przez marszałek Sejmu, tj. do 4 października, nikt z posłów nie zgłosił zastrzeżeń w trybie art. 119 ust. 1 regulaminu Sejmu do trybu ratyfikacji umowy z druku nr 2573. Otrzymali państwo opinię Biura Analiz Sejmowych przygotowaną przez pana Marcina Fryźlewicza. Czy Biuro Legislacyjne ma jakieś uwagi? Nie widzę. Nie ma uwag.

Proponuję, żeby Komisja przyjęła sprawozdanie o niezgłaszaniu zastrzeżeń do druku nr 2573. Jeżeli nie usłyszę sprzeciwu, uznam, że Komisja przyjęła sprawozdanie o niezgłaszaniu zastrzeżeń. Sprzeciwu nie słyszę.

Zatem zakończyliśmy rozpatrywanie zawiadomienia z druku nr 2573.

Informuję, że na tym porządek obrad został wyczerpany. Protokół dzisiejszego posiedzenia zostanie wyłożony do przejrzenia w sekretariacie Komisji.

Zamykam posiedzenie Komisji. Bardzo dziękuję państwu za udział.